

Akú jazz na džezáky?

Ben's Belinga

Tak nejak mi to napadlo po prvej polovici tohoročných Bratislavských jazzových dní Corgoň '97. Prirodzene, pretože festivaly nie sú len slávnosti, ale aj možnosti stretnúť sa s hocičím i hocikým. Horším, lepším, starším, novším, iným a zaujímavejším či otrepánym. V pozadí toho je utajená možnosť konfrontácie práve tak ako i snaha dať priestor k uspokojeniu všetkého. Jazzfanov aj novodobých snobov, sopliakov i starcov, klasikov či postklasikov. Sociológ by si určite prišiel na svoje. Ostatne, tak to je, bolo a bude, lebo jazz – tak ako každá iná hudba – je okrem iného sociálny fakt. Pravda je však taká, že v PKO dochádza k obmene publika – pribudlo stoličiek, odchádzajú „asociáli“, menej sa fajčí, pije i tančí. Viac sa počúva, menej sa hovorí a na pódiu znie jazz pomešaný so všeličím. Kladie si otázku: chvalabohu či žiaľbohu? Odpoveď je otvorená, ale pociťujem, že čosi visí v luftě...

Z iného pohľadu: šestnástročný chalan, náročný fanúšik country a jazzu, po prvýkrát na džezákoch si lebedí: „Strýko, tu je ale muziky! Je to výborné. Znie tu všeličo, ale má to aj šmrnc.“

Jazz v Bratislave sa pohromade počúval posediačky, od stola s pohárom piva či nealko, alebo postojačky s možnosťou nehanbiť sa za individuálne artikulované rytmické pohyby i akékoľvek privátne aj spoločenské pochybovanie. Dnes, po dvadsiatich siedmich ročníkoch, druhýkrát pod záštitou Corgoňa, čiže piva, sa k jazzu s pivom nechodí, lebo pivo akosi nepatrí do koncertnej siene. A produkcia na scéne sa zdá byť akosi koncertnejšia. Záleží od toho, na čo máš väčšiu chuť – na pivo či na džez, chceš byť s hudbou, alebo medzi ľuďmi. A opäť: chvalabohu či žiaľbohu? Urobiť festival – to chce prachy, a tie netečú z hockakej studne. V každom prípade, po horúcom jazzu dobre padne chladené pivo či iné pitivo. V grafike plagátu, ktorý nepopiera, že je motivovaný i inšpirovaný pivnou etiketou, figuruje i poznámka pod čiarou: „Uchovajte v sebe. Trojdňový ležiak–stoják–sediak, 100 %“. Zážitky. na

Volajakú, všelijakú, hocijakú, bársakú...

Zvolat' jazzmanov, džezfanov a zvolit' trháky...

rozdiel od pôžitkov sa však nemusia ukrývať, takže poďme bližšie k muzike.

Každý večer Bratislavských jazzových dní '97 otvárali hostitelia, našinci. V piatok The Slovak Young Swing Generation, v sobotu hral Andrej Šeban Band s Petrom Lipom, v nedeľu sa na pódiu ukázala nám blízka príbuzná duša z Českej zeme, Iva Bittová.

že máš pred sebou muzikantov s perfektným technickým i muzikálnym zázemím, ktorí ti vyrazia dych. Znie tu náramne invenčné piano, zvukovo tvárna trúbka a citlivá súhra dvoch bytostí nasiaknutých tradíciami, ktoré spolu i individuálne pozoruhodne presahujú. Priznám sa, že pauza po nich bola pre mňa príležitosťou odskočiť si ku kla-

jazzu s funkcom a punkom, VERNON REID (Living Color) oslovil bratislavské publikum náročne postaveným programom svojho „science projectu“ spôsobom, na ktorý sa len veľmi ťažko zabúda. Jeho suverenita a údernosť zvuku ansámblu prameniaca kdesi v koncepte „Velkej čiernej hudby“ a „Down Town Power“, je na jednej strane očarujúca, na

Vernon Reid

Jazz piatkový

Apropos, THE SLOVAK YOUNG SWING GENERATION, Žilincania. Pre ňu, ako odchovanca zo žilinského Konzervatória z čias, keď sme jazz počúvali i hrávali tajne, keďže bol „buržoáznym fenoménom“, a teda nám zakázaný či neodporúčaný, pretože vraj kazí muzikantov, je dnes pôžitkom vypočuť si opäť ansámbľ, ktorý sa na onej strednej škole zrodil. Nepochybne sa jeho silnou stránkou stáva pôsobivé aranžmá, spoza ktorého cítiť oduševnenie, záujem o kompaktnosť zvuku i nachádzanie priestoru na sólové výstupy. Osobne by som radšej počúval niečo „súčasnejšie“, ale nech je to radšej ich swing, než moje starnúce free...

DUO IBERIA. V našich kruhoch vlastne s rizikom neznámeho; nie sme navyknutí počúvať džez z Portugalska. Všetka česť! Zrazu sa pristihneš pri tom,

sickej, chladenej a ochladzujúcej dvánástke, prirodzene, nie bluesovej. Ale ak sa stretneš s menom trúbkara Laurenta Filipe a klaviristu Pedra Sarmienta, daj si dúšok ich hudby – osviežuje nemenej.

Rakúsky saxofonista HARRY SOKAL prišiel do Bratislavy s programom „Rave The Jazz“, ktorého intencie, domnievam sa, vyzneli naplno: Chváľte len, len bláznivo chváľte Jazz! Horúce rytmy Jeho, strhujúce Jeho melódie, Jeho rozšantené improvizácie, Jeho tep!

„Márnosť nad márnosťou,“ povedal by Kazateľ Šalamún: „nuž teda pôjdem a bláznit' budem veselo a hladiet' si dobrôt.“ Priznávam, že mám rád tento typ muziky, v ktorej sa jazz stretáva so všeličím a hlavne s objavnosťou. Priatelia rockmani poznamenali, že tomu chýba šmrnc. Podľa mňa to malo šmrncu neúrekom. Výborná basa Matthewa Garrisona a rafinované rytmy bicích Stephena Maasa dobre doplnili leadrove skúsenosti z Vienna Art Orchestra.

Pomaly už legendárna postava fúzií

strane druhej však núti k zamysleniu hlavne nás, Európanov, ktorí tu pocítujú akési prísne tajné sily hudby, ktorú vlastne stále ešte nepoznáme dost dobre, a ktorá presahuje nám známe „domáce“ tradície. Je to sila, ktorá nás vedie k pokóre i k pocitu ohrozenia. Attention! Muzikantsky vzaté, symbióza síl niekoľkých trendov hudby mladej generácie je tu umocnená rafinovanosťou kompozícií i virtuozitou ovládania klasických i elektroakustických nástrojov. Je to ako džínsy či Coca Cola – navlečieš na seba, vlejješ do seba a už sa toho nezbavíš. Hoplá. A bravo! Ideme svojou cestou ďalej, ale je to len naša cesta?

Jazz sobotný

Druhý deň festivalu naplnili sálu PKO očakávatelia Al Di Meola. Lístky od 170.– do 1000.– Sk, pár nešťastníkov pred vstupmi. Namiesto vysvetľovania:

Duo Irena

„Pán Adamčiak, vy nemáte lístok? Hanbil by som sa, že som na koncerte, na ktorý ste sa nedostali. Prijmite moju vstupenku ako dar.“ (Braňo Majerník, mladý slovenský skladateľ.) Úprimný šok a vďaka! A pre mladého kolegu – „Proboha, vy nemáte vstupenku. Počkejte, my bychom zde měli mít ještě nějaké čestné vstupenky“ (pani Kollertová, kulturná

ataše ČR.) Ešte raz úprimná vďaka! A dnu sme vošli traja... Sála naplnená očakávaním prinajmenšom kométy.

ANDREJ ŠEBAN BAND s Petrom LIPOM vyšiel na scénu BJD '97 s vycibreným programom, v ktorom si prišli na svoje všetci jeho partneri. Peťo sa priam rozkokošil, ale malo to svoj pôvab. Maďarský ansámbl s veľavravným názvom

programu DRUMS ma zaujal skvelými kompozíciami, počítajúcimi s variabilitou metrorytmického zaujatia, v ktorom sa snúbilo skvelé aranžmá s rafinovanosťou kompozícií. Poslucháčsky vďačné piecy, ibaže trochu v tieni toho, čo ešte malo prísť.

AFRO JAZZ – paráda, ktorá parádne ovládla publikum. Not Black but Colorfull Music! Súbor kamerunského saxofonistu Ben 's Belingu, odchovanca cool a free jazzu prišiel s bohato tvarovaným programom, s perfektnými muzikantami, pre ktorých je hudba životom a život muzikou, a uprostred noci zobudili záujem nejedneho poslucháča o prienik ku koreňom i perspektívam jazzu, s jeho sladkotrpkými a pritom náramne osviežujúcimi plodmi, ktoré sú pre nás ešte stále dosť exotické. Pocítiš priblíženie a cítiš previnenie – nepatrí mi siahať po cudzom strome, ale ten tiež patrí do tejto zahrádky.

A potom po nekonečnom čakaní prišiel AL DI MEOLA. Nepochybne túžobne očakávaný tími, ktorí potrebujú svetlo hviezd priamo vedľa seba či nad sebou. Jeho gitara zaznela spod prstov virtuóza, z duše do duší, rozkmitaná, rozihraná, rozvážne i roztopašne. Rozkošné i roztrpčené – boli tu problémy, ktoré nemuseli byť a bolo treba na ne zabudnúť. Záverečné čísla a prídavky potvrdili, že nervozita i únava pre majstra nejestvujú – work is work, and master work is a master work. Jedinečné a nezastupiteľné. Fajnšmekri, a nielen oni, si prišli na svoje. Ohňostroj fantázie a vynaliezavosti, po ktorom nastala tma a túžba po posteli.

Jazz nedeľní

Tretí deň maratónu: sála dostatočne plná, usadená, časť publika ešte stále meravá ako na protokolárnom koncerte. IVA BITTOVÁ. „pejuščíj skripač“ (termín akéhosi cudzozemca z fover PKO) si zašvi-

akordeonista (určite nie prvý ani posledný), vo svojom programe „Viaggio“ (Cesta), presvedčil naše publikum, že má v náručí perfektný jazzový inštrument, schopný akceptovať i nostalgiu šansónu či írskej balady, vzdialené echo virtuozity a umenia improvizácie francúzskych rokokových klávesistov práve tak, ako i svojsky adaptované podoby rozvíjania

v tele svojím príslovečným karibským všedravým, všehravým i všežravým karnevalom. Muzikanti, ktorí vyrástli podobne ako iní Latinoameričania v prostredí, kde sa hrá kedykoľvek, kedykoľvek a na čomkoľvek čokoľvek, hrali s nákazlivým pôžitkom, s korenistou chuťou povestnej rytmiky, vo všetkých, nemálo krikľavých, ale citlivo zvládnu-

Al Di Meola

torila i zaštetotala s príslovečným šarmom, ale i s komentárom Petra Lipu – aj toto je jazz? Povieme si nabudúce... Jazzmani a jazzfanky čakali na moment, keď sa na scéne objaví Namyslowski alebo Palmieri – mená osobností, ktoré čosi tvorila. Ale Lipa, ktorý uvádzal všetky vystúpenia festivalu, uviedol na pódium Bratislavských jazzových dní po prvýkrát na Slovensku jazzový akordeón. Hopla! Tí čo chceli vyjsť zo sály zostali!

Keď pred niekoľkými rokmi vyšiel so svojím konceptom Nového Tanga akordeonista Astor Piazzola, takmer celý muzikantský svet si uvedomil, že tento večne periférny nástroj zažíva svoje znovuvzkriesenie. Muzikológovia sa ešte stále nevedia dohodnúť, kam akordeon a jemu príbuzné inštrumenty umiestniť – do ruských stepí či do parížskych uličiek, do krčiem či na vidiecke námestíčka, na paluby zaoceánskych lodí či do rybárskych bárkok alebo na koncertné pódia?

RICHARD GALLIONE, francúzsky

indických rág. Výborne s nim korešpondovali citlivé, brilantne zjemnelé bicie nástroje Roberta Gallu i muzikantsky pôsobivý kontrabas Phillipa Aertsa.

Jazz po polsku, zawsze (čiže vždy): ZBIGNIEW NAMYSLOWSKI – klasik poľského jazzu, opätovne potvrdil ambície poľských jazzmanov: dať džezu národný punc. Tanečná suita (ktorej korene siahajú do poľskej renesancie a k baroku), sprevádzaná úsilím o spojenie s folklórnymi prvkami, vyznela v podaní jeho ansámblu naplno, ale žiaľ akademicky. V zostave, ktorá dávala tušiť viac, sa občas zableskla iskra, no tá však vzápätí zanikla v prúde, pôsobiacom neraz až príliš monotónne. A nebol to len môj pocit.

Záver festivalu: Pre niekoho v najvhodnejšej chvíli a v najvhodnejšej podobe. Dramaturgovia vedeli čo činia, keď nechali zaznieť skupinu Portorikánco, ktorú vedie Eddie Palmieri. Teda hudbu, ktorá rozihráva všetky žilky

tých farbách. Časť sály sa rozhybala, a bol to pohyb, ktorý je aj nám dôverne blízky. Komentár mládenca: „Strýko, veď to je stará známa muzika, a podobá sa aj tej, čo hrával kedysi Herbie Mann s tromi akordami!“ Prečo nie, aj na jednom akorde, tj. v súhre, sa dá robiť výborná a pestrá muzika celé hodiny. Dokonca netreba ani akordy, stačí nadšenie z rytmu a diania. Súbor Eddie Palmieriho uzavrel festival na svoj spôsob tak, aby publikum nezabudlo, že kdesi pri koreňoch jazzu bol človek a jeho prirodzená túžba po ozvláštnení všedného diania..

ERGO. V posledných chvíľach festivalu pocítiš, že je tu pohyb všetkými smermi. A ak sa ťa niekto spýta, čo priniesli tohoročné džezáky, povieš s pokojom i miernym vzrušením: jazz, všelijaký, hociaký, priezračný i zamútený, priamočiary, ale aj s niekoľkými kúzelnými uzlami a uzlíkmi. Howgh!

Milan Adamčiak